

Szent István Egyetem
Állatorvos-tudományi Kar

Az iskolai lovasoktatás helyzete és fejlesztésének esélyei

Készítette: Remete Anna

Témavezető: Bozzai Attila
Hippológus, Lovastanár és szervező

2012.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés	3
II. Irodalmi áttekintés	5
II.1 A múlt és a jelen iskolái	5
II.1.a A múlt	5
II.1.b A jelen	6
II.2 A Nemzeti Alaptanterv sport irányú céljai	9
III. Anyag és módszer	11
III.1 A lovaglás testi, lelki hatásai (korosztály szerinti csoportosítás)	11
III.2 A szülők és gyerekek figyelemfelkeltésének lehetőségei (programok, előadások).....	15
III.2.a Az óvodások	15
III.2.b A kisiskolások	17
III.2.c A pubertások	19
III.2.d A szülők	20
III.3 A pedagógusok szemléletformálása	21
III.4 Iskolai különórák a jelenben	23
III.5 A megfelelő ló	24
IV. Eredmények, Következtetések	25
V. Összefoglalás	29
VI. Irodalomjegyzék	30
VII. Mellékletek	
1. számú melléklet: Nemzeti Alaptanterv.....	32
2. számú melléklet: Magamról	36

I. Bevezetés

„Felvetődik a kérdés, hogy minek okán élvez prioritást a Parlamentben a lovas társadalom a többi sportággal szemben? A felvetésre a válasz rövid, tömör, és sokatmondó: a nagybetűvel írt LÓ okán! Mert nekünk magyaroknak a LÓ a mindent jelenti. A ló Hungarikum, a szabadság szimbóluma, évezredek foglalkozási lehetőség, hasznot hozó gazdaságbeli tényező, a vidék motorja, tornaterme. A magyar ember a ló által vált saját történelmét formáló tényezővé. Lelki és testi egészségünk őre,”

Dallos Gyula

A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar Lovas-tanár és Szervező, Hippológus karára azért jelentkeztem, mert gyerekek lovas oktatásával szerettem volna foglalkozni. Időközben elvégeztem a Magyar Lovassport Szövetség kisegítő lovasoktató-futószárazó tanfolyamát és vizsgáját is. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy Budapesten a Petneházy Lovardában több mint fél éve már napi rendszerességgel is foglalkozhatok gyerekek oktatásával, így kézen fekvő volt, hogy szakdolgozatom nagy része a munka során tapasztalt eseményekre alapuljon. Egyetemi tanulmányaim kezdetén reméltem, hogy mire kezembe kapom a másod-diplomát a felnövekvő generáció lovakkal, lovaglással való megismertetéséről kialakult képem letisztul, s rálátásom lesz egy koherens, a huszonegyedik század Európájában versenyképes rendszer minden elemére. Tanulmányaim során be kellett látnom, hogy a helyzet koránt sem ilyen rózsás. Vannak kitűnő eredmények a lovas sportban, vannak törekvések a lovaglás ágazatának egységes szintű kezelésére. Ennek kiemelkedő része, hogy Horvát László országgyűlési képviselő személyében külön miniszterelnöki megbízottat neveztek ki s hatalmaztak fel, a jogszabályok közötti egységes szemlélet megteremtésére és az ellentmondások feloldására. Ezen törekvések egyik eleme, hogy a mindennapos testnevelési órák bevezetése alatt a lovaglást is mint témakört lehet választani az általános iskolákban és, hogy végre elkészült a Kincsem Nemzeti Lovas Program is. Ez nagyon jó irány, hiszen a jövőbeni sportsiker titka, hogy minél szélesebb rétegből lehessen meríteni, ugyanakkor a lovaglás testi, lelki fejlődésre gyakorolt hatása talán még fontosabb az előbbi szempontnál, hiszen a jelen generációit a plázák, a tévé és a számítástechnika köti le

főként. A jövő társadalma nem képzelhető el befelé forduló, dekadens gyerekekkel. Sikeres, boldog jövőképünk csak akkor lehet, ha az emberek lelkükben egészségesek, s bíznak önmagukban. Ezen törekvés egyik eszköze a lovakkal való kapcsolat bővítése.

Dolgozatom elkészítésénél felmértem a lovas oktatás mostani állapotát. Megnéztem milyen szinteken, milyen végzettségeket lehet szerezni, s ezek hogyan kapcsolódnak egymáshoz. Kerestem az átjárást az egyes szintek között, vizsgáltam az egyes végzettségek szakmán belüli szereplők általi elfogadottságot. A dolgozat elkészítésében sokat jelentett a saját gyakorlati tapasztalatom, az egyetem oktatóinál tett látogatások, a gyakorlati órákon elhangzottak, tapasztaltak. A látott és hallott információkat sok esetben volt szerencsém munkámba átvinni, azokat használni.

Tanulmányoztam szakirodalmakat, internetes oldalakat s ezek alapján vontam le a dolgozat végén felsorolt összefüggéseket.

Megítélésem szerint nagyon sok munka áll még előttünk, hogy a lovas oktatásunk színvonala megközelítse a napjainkban elvárt követelményeket. Dolgozzunk rajta minél többen!

II. Irodalmi áttekintés

II.1 A múlt és a jelen iskolái

II.1.a A múlt

Mi mással is kezdhethetnénk, mint magával **Örkénytáborral**, hiszen minden innen indult, itt kezdődött el. 1930. szeptember 30-án Magyar Királyi Lovaglós és Hajtótanárképző Iskola néven nyitotta meg kapuit, miután az 1922-ben nyílt Ferenc József laktanya már kicsinek bizonyult a lovastisztek képzésére.

A tisztek továbbképzésére szolgált egy tanfolyam az „equitacio”. A képzés tartalmazott elméleti és gyakorlati foglalkozásokat is. Délelőtt gyakorlati képzések voltak, amely a szolgálati ló, futószáras ló, saját ló lovaglásából állt. Délután elméleti tanítás folyt. Csak az equitáción kiemelkedő lovasok, az itt nyert minősítés alapján, saját alakulatuk felterjesztése szerint kerülhettek a Lovaglótanár Képzőbe.

A lovastiszti képzés új irányt vett, a lovaglásban a harmóniára törekedtek, a lovas tudás tökéletesítésére és a ló kiképzésének minél magasabb szintre való emelése volt a cél. Tanfolyamokat indítottak lovastiszti, lovas egyéves önkéntes, lovas táviró, patkoló hallgatók részére.

A kétéves képzés hallgatói mellett Örkényben készültek a magyar nemzeti díjlovaglós és díjugrató keret tagjai is. A két válogatott keret lovasaiból alakították ki a military válogatott keret tagjait is. Így az egész ország legjobb lovasai gyakorlatilag együtt lovagoltak, egymástól is rengeteget tanulhattak.

1933-ban a Lovaglós és Hajtótanárképző Iskola keretén belül megalakult a Magyar Királyi Testőrség Spanyol Lovas Iskolája, melynek feladata a klasszikus magas iskolai képzés hagyományainak, ismereteinek újjáélesztése, fenntartása, ápolása volt. Lovasaik szoros kapcsolatban álltak a bécsi spanyol iskolával, vezetői kiváló lovasok voltak, Hanthy László és Hazslinszky Krull Géza.

Örkény kapcsán két tanítványt szeretnék megemlíteni. Endrődy Ágostont és Némethy Bertalant. Endrődy az 1936-os berlini olimpián az 5. helyet szerezte meg Pandúrral,

majd az angol military csapat edzőjeként 1959-ben Stockholmban arany érmet nyert. Némethy szintén a Ludovika kiváló lovasaként kezdte pályafutását. Eredményes ugrólovas volt, a magyar válogatott tagjaként Bécsben, Aachenben, Luzernben szerepelt, de a Ludovika lovaglótanáraként érte el pályája csúcsát. Az amerikai díjugrató válogatott edzőjeként a világ élvonalába került, tanítványa William Steinkraus 1968-ban Mexikóban olimpiai egyéni aranyérmet szerzett. 1984-ben Los Angelesben ő építette fel az olimpiai díjugrató pályát s mutatott ezzel új utat a díjugrató sportnak. Tanítványai nyerték ezen az olimpián a díjugratás egyéni és csapat aranyérmét. Könyve a „The Némethy method” - A Némethy módszer – 1988-ban jelent meg New York-ban. A Némethy- féle ugrósort a világon ez egyik legelterjedtebb tanítási módszernek tartották és tartják a mai napig is.

II.1.b A jelen

Ma közép és felsőfokú intézményekben van iskola rendszerű oktatás. Ezen felül végzettséget lehet szerezni a különféle OKJ-s képzéseken is.

A középfokú és OKJ-s oktatás keretén belül, a Lótartó és tenyésztő, Belovagló, Lovastúra vezető, Lovasterapeuta, Zsoké, Patkolókovács szakmákat lehet megszerezni.

Felsőfokú végzettségek a Ménesgazda, a Lótenyésztő szakmérnök, a Lovaskultúra oktató, a Lovas szakedző – és a Lovastanár –és Szervező.

Lótartó és tenyésztő: más néven lovász. A lótartás, -tenyésztés speciális szakértelmet igényel, az átlagon felüli eredményekhez nagy tenyészértékű, jó képességű egyedek szükségesek. A ló – faji sajátosságánál fogva – a szakszerűtlen bánásmód következtében tetemes anyagi károkat okozhat. Az általános iskola befejezése után két plusz két éves tanfolyam, mely négy modulból áll, gondozási-, tenyésztési-, lovaglási-, fogathajtási feladatok. Ezen felül van anatómia, lovak takarmányozása, a ló egészségvédelme, műszaki ismereteket, lótenyésztés, ló használati és versenyzési ismeretek. A záróvizsga három részből áll: írásbeli, gyakorlati és szóbeli részből. A képzés országos szinten több helyen is elérhető.

Belovagló: olyan szakember, aki önállóan képes a csikók, a fiatal lovak alapfokú belovaglására. A versenyzésre szánt lovakat képes felkészíteni a különböző szakágakban - díjlovagló, díjugrató, military -. A képzés ráépül a Lótartó és tenyésztő képzésre. Jelenleg Kaposváron, Gyulán, Száron, Egerben érhető el a képzés.

Lovastúra vezető: a szakképesítést megszerző szakemberek képesek lesznek hazai és külföldi lovas-turista csoportok vezetésére, a lovak túrára történő előkészítésére, a szakszerű tartásuk és használatuk megvalósítására, a vendégekkel kapcsolatos idegenvezetői és vendéglátói tevékenységek ellátására, a kapcsolódó pénzügyi feladatok elvégzésére. A lovas szakmai moduljai megegyeznek a lótartó és tenyésztő képzés moduljaival. Saját modulja a lovastúra vezetésével, lovas tábor felügyeletével foglalkozik. Országos szinte bárhol elérhető.

Lovas terapeuta: a képzés célja, hogy a gyógypedagógus és gyógytornász szakemberek számára olyan színvonalas, speciális elméleti és gyakorlati ismereteket nyújtson, melyek a sérült személyek rehabilitációját szolgálják. A terapeuta feladata a sérült, fogyatékos személyek rehabilitációjának segítése, sajátos és speciális módszerekkel. Feladata az ember és a ló anatómiájának, és a lovaglás biomechanikájának, az ember és a ló járásának ismerete és annak neurológiai hatásai. A ló és a lovaglás általános és speciális hatásainak ismerete, a ló és a lótartás ismerete, a ló kiképzés alapjai, lovassportok, a balesetvédelem, biztosítás, elsősegélynyújtás szabályainak ismerete, a lovasterápiához kapcsolódó jogi kérdésekben, szervezeti és szervezési munkában való jártasság, a gyógypedagógiai lovaglás és lovastorna szakágon a megfelelő pacientúra szakszerű ellátása, fejlesztése (felmérés, tervezés, foglalkozásvezetés, dokumentáció).

Patkolókovács: a lovak körmölését, patkolását, hibás pataalakulások gyógypatkolását végzi. Roppant felelősség teljes munka, hiszen a ló használhatóságának ideje a használat minősége függ a kovács munkájától. Kaposváron érhető el a képzés.

Ménesgazda: nagyobb lovas létesítmények, ménesek telepvezetői, irányítói feladatait látják el. Irányítják a tenyésztési munkát, párosítási terveket dolgoznak ki, koordinálják a telep életét, ismerve a minőségi tenyésztéshez szükséges takarmányozási és

tartástechnológiai irányelveket, biztosítják a korszerű és piacképes lótartás feltételeit, valamint részt vesznek a lovak kiképzésében, közreműködnek a létesítmény gazdasági életének irányításában, valamint az adminisztratív munkában. Debrecenben és Keszthelyen tanulható szakma.

Lótenyésztő szakmérnök: speciális tenyésztési szakmai ismeretekkel rendelkező agrármérnökök, állattenyésztő mérnökök, állatorvosok továbbképzése, akik képesek a lótenyésztés és -tartás területén az üzemek valamint az egyesületekbe tömörülő kistenyésztők fokozódó igényeit kielégíteni; a sport- és vágóló- előállításban egyaránt. Ezen felül megfelelő szakmai és marketing ismeretekkel rendelkezzenek.

Lovaskultúra oktató: a TF- en elérhető szakirányú továbbképzés oktatásának célja, hogy a részt vevők állami, egyesületi és magánszektorokban, a lovaskultúra különböző területein - a képzés eredményeként - legyenek képesek alkalmazni a feladatok ellátásához szükséges legújabb elméleti és gyakorlati ismereteket.

Lovas szakedző: képzés célja, hogy felsőfokú szakembereket képezzenek Budapesten és Kaposváron. Felnőttképzés keretein belül a képzési idő 8 félév, főiskolai végzettséget ad. Az oktatás költségtérítéses, levelező tagozaton folyik. Felvételi követelmény: a sportágban I. osztályú minősítés vagy középfokú edzői végzettség és legalább 1 éves edzői gyakorlat. Felvételi vizsgát kell tenni a következő tárgyakból: sportélettan, sportpedagógia, sportági elmélet és gyakorlat.

Lovastanár – és szervező: szakirányú továbbképzés célja olyan, a lovaságazatra vonatkozóan komplex és átfogó szakirányú képzettséggel és ismeretekkel rendelkező gyakorló szakemberek képzése, akik képesek elméleti ismereteiket a gyakorlatban hatásosan és hatékonyan alkalmazni, felkészültek az új ismeretek befogadására és alkalmazására az újabb és újabb kihívások megválaszolása során. Jártasak a lovakkal kapcsolatos modern módszerek és ismeretek alkalmazásában. Felkészült szakismerettel rendelkeznek a lovak jólétének, megfelelő tartásának, takarmányozásának, szállításának biztosítására, rendelkeznek preventív állategészségügyi szemlélettel, megalapozott tudással az állomány egészségügyi problémáinak megelőzésére, időbeni feltárására és ellátására, és ismerik a hatékony kommunikáció alapjait. A képzési idő 5 féléves, költségtérítéses levelező tagozaton

folyik. Felvételi követelmény: egyetemi-főiskolai szintű oklevél. Az elméleti oktatás a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Karán Budapesten, a gyakorlati rész ismert lovas létesítményekben, pl. Üllő Dóra major, Domonyvölgy, Kaposmérő, Szilvásvár, Marócpusztá folyik. A képzés gyakorlati részét a Magyar Lovas Szövetség szervezi.

II.2 A Nemzeti Alaptanterv sport irányú céljai

„A sport nemcsak a testnevelésnek, de a lélek nevelésének is leghatásosabb eszköze, és minden iskolának, a legalacsonyabbtól a legmagasabbig első és szent hivatása és kötelessége a lélek nevelése, hogy a fiaiból embert faragjon.”

Szent-Györgyi Albert

A Nat fő feladatának azt tartja, hogy megteremtse egy olyan köznevelési rendszert, mely egységes, mindenki számára fontos társadalmi és morális nevelő- oktató elveket tartalmaz. Ezek mindegyike beépül az egyes műveltségi területekbe, a tantárgyak követelményeibe önállóan, vagy egységesen, tematizálják és körvonalazzák azokat. Így 12 külön fejlesztési területet határoz meg, melyeket egyesével is kifejt. Ezek között szerepelnek olyan témakörök, mint például a köznevelés, a öntudat, az önismeret, a környezettudatosság, a testi és lelki egészségre nevelés. A köznevelés célja az erkölcs, a társadalomba való beilleszkedés, a közösség és kötelességtudat fejlesztése, melynek szerves része maga az önfegyelem is. Az önismeret egy fejleszhető képesség. Ez segíti hozzá a gyerekeket érzelmeik kifejezésére, az empátiára és főként a tiszteletre. A testi egészség szerves része a lelki egészség is. A kettő egymás nélkül nem képes létezni. Ha nincsen meg a megfelelő harmónia a kettő között, akkor nem beszélhetünk egészséges életmódról. Nem csak a megfelelő táplálkozás a fontos, hanem az is, hogy lelkileg egyensúlyban legyünk, így tudjuk kezelni a stresszt, a konfliktusokat és kerülhetjük el a függőségekhez vezető rossz szokások kialakulását.

A felnövekvő nemzedéknek tudnia kell, hogy honnan jött, a kultúra, a természet, az erőforrások és azoknak kihasználási lehetőségei mára fontos részévé váltak a köznevelésnek.

Külön szabályként 11 fejezetet említ, melynek egyik része a mindennapos testnevelés. Ennek keretén belül meghatározza, hogy minden iskolában heti öt testnevelés órát kell bevezetni. Ebből maximum heti két óra lehet az, mely egyéb sporttevékenységre, vagy sportkörben való sportolásra fordítható. Ilyenek az úszás,, a szabadtéri játékok, a csapatjátékok és 2013-tól a lovaglás is.

Ezekon felül a 10 különböző műveltségi szempontot állít fel, melyek mindegyike kapcsolódhat a Nemzeti Lovas Programhoz, hiszen minden egyes témakör szerepet játszik a nevelésben, a múltban, a jelenben és a jövőben. Ezekből két témakört tartok kiemelkedően fontosnak a lovas ágazat jövőjének szempontjából. Ezek az Ember és természet, valamint a Testnevelés és sport.

Ember és természet:

„A természettudományi műveltség a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolaton alapul. Olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységekre készítet, mely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához. A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. Feltétele az iskolai és azon kívüli tanulási környezet változatossága, az információforrások és interakciós lehetőségek sokfélesége, az önálló, cselekvő tanulás lehetősége.

Testnevelés és sport:

A testnevelés és sport – mozgásos tevékenység lévén – ismeretrendszerével, értékeivel, illetve funkciójával – sajátosan összetett műveltségi terület. Az iskolai testnevelés és sport eszközeivel megkülönböztetett részét képezi a tanulók testi, motoros, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését szolgáló teljes körű iskolai egészségfejlesztésnek és tehetséggondozásnak. A műveltségterület kiemelt célja, hogy a rendszeres fizikai aktivitás minden tanuló életében jelentős szerepet kapjon, továbbá ennek révén minden tanulót élethosszig tartó egészségtudatos aktív életvezetésre szocializáljon. A testnevelés és sport a motoros cselekvések során a problémamegoldó és kritikus gondolkodás, valamint a kreativitás fejlesztésében is

jelentős szerepet vállal. Fejleszti a tanulók személyes készségeit, képességeit, így az önismeretet, az önkontrollt, a szabálykövető magatartást, a küzdeni tudást, a sikerorientáltság mellett a stressz- és monotónia-tűrést. A testnevelés és sport fejleszti és gazdagítja a társas készségeket, az együttműködést, a közös célokért küzdelem, így lehetővé teszi a közösségi sikerek együttes megélését. Hangsúlyos a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése, melynek keretében a fittség szervi megalapozása (keringés, vázizomzat, csontozat, ízületi mozgékonyosság) valósulhat meg. A rendszeres testnevelés- és sporttevékenység révén a tanulók könnyebben elviselik a stresszt, a fizikai, lelki és szellemi terheléseket, illetve stabilan képesek követni a szabályokat, elfogadni a normákat és mintákat, a megmérettetést és az értékelést.”

III. Anyag és módszer

III.1 A lovaglás testi, lelki hatásai (korosztály szerinti csoportosítás)

A sport nevelő hatása már önmagában is egy fontos dolog. Ha a lovaglást nézzük, akkor a sport minden eleme mellett ott van maga az állat is. A ló. Akivel megfelelő alázat és tisztelet nélkül nem lehet együtt dolgozni, akihez szeretet, türelem, odafigyelés kell. A lovaglás nem erősportág, hanem technikai és szellemi. Ennek ellenére természetesen nem mindegy, mely életkorban kezdi el megtanulni a sportoló. Legideálisabbnak a 10 éves kort határozzák meg a szakértők. Ekkor már a mozgásszervrendszer megfelelően fejlett.

A sport személyiségfejlesztő, növekszik a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodó képesség, fontossá válik az eredményesség, a céltudatosság, az akaraterő. A sportolót tetterő, harckészség, kitartás, határozottság, jó kedély, vállalkozó kedv és önbizalom jellemzi. A túlzott önértékelés, érvényesülni akarás, agresszivitás, mint rossz tulajdonságok is magasabb fokúak, amiből a harci kedv, az önfejlés, a sikerkeresés és az ellenállási törekvés eredhet. Fejlett önfegyelmekkel rendelkeznek, akaratuk uralására képesek, de fokozottan ingerlékenyek.

A legáltalánosabb személyiségjegyekben a következők:

- a motiváltság, az érdeklődés határozott irányultsága a sport felé,
- a teljesítményigény, a magas igénynívó,
- az aktivitás, magas fokú affektivitás,
- a sikeréhség, élménykeresés,
- az akaraterő, fegyelmezettség, bátorság

Bár sokan kételkednek benne, hogy a „lovaglást”, a lóval való találkozást, ismerkedést már 3-4 éves korban el lehet kezdeni, munkám során szerencsére ennek ellenkezőjével találkozom. Szülők, nagyszülők kérdezik a még járnai alig tudó gyermekeikre, hogy mikor lehet végre elkezdni. A válasz sosem könnyű. Egyrészt azt gondolom, hogy ha nem is 1 évesen, de óvodás korban igenis fontos, hogy a gyerekek elkezdjenek ismerkedni a lóval, az állatokkal, a természettel, bizonyos mozgásformákkal, másfelől viszont tudom és naponta tapasztalom, hogy mekkora felelősség, kihívás ilyen picikkel foglalkozni és annak kockázata, hogy eltávolodnak a lovaglástól elég magas.

Ebben a korban nyilván nem lehet lovas oktatásról beszélni, de mozgáskoordinációt, fegyelmet, figyelmet követel a lovon eltöltött 15 perc. A 15 perc pont elég arra, hogy minden kis testrészt átmozgassunk, hogy a koncentrációt növeljük, hogy mondókákkal, játékokkal fejlesszük a pszichés készségeket és ne feledkezzünk meg arról sem, hogy ez idő alatt a gyerekek levegőn vannak, állatokkal találkoznak. Sok az olyan 4-5 éves gyerek, aki valamilyen viselkedés problémával küzd, gond van velük az óvodában, otthon. Egyre többet hallom, hogy orvosok javasolják nekik is a lovaglást. Nem ok nélkül, hiszen a gyermek tiszteletet, megbecsülést, viselkedésformát lát, hall és tanul. Vannak szabályok, melyeket be kell tartani, ez nekik hatalmas feladat. Szakkönyvek is a 3-6 éves kor közé teszik azt a kort, amikor a gyerekek főként utánpótlás útján tanulnak. Nem véletlen, hogy a Póni Klub már négy éves kortól foglalkozik gyerekekkel, sőt az E típusú vizsga öt éves korban letehető.

Az iskoláskor első fele a kisiskoláskor, mely a hatodiktól a tizedik életévig tart. A kisiskolás korban már nem a játék, hanem a tanulás tölti ki a gyermek szabadidejének túlnyomó részét. Természetesen az iskolai kötelezettségek mellett még maradnia kell időnek a játékokra. Iskolába akkor mehet, ha megvan a megfelelő testi és szellemi fejlettsége, ezek mellett pedig önálló munkája, viselkedése és fegyelmezettsége olyan

fokon áll, amely lehetővé teszi azt, hogy beilleszkedjen egy közösségbe. Kisiskoláskorban a gyermek testalkata is megváltozik. A gyorsan fejlődő test a fizikai megterhelést nehezen bírja, ugyanakkor az agy már alkalmassá válik bonyolultabb műveletek elvégzésére. Szellemi ismeretei bővülnek, a világ más területei is kitárulnak előtte. Olyan közösségbe kerül, ahol jó esetben egy együttműködésre épített versenyhelyzet dominál. Egyszerre kell folyamatosan teljesítenie és a társaival együtt dolgoznia. Komoly sikerek és kudarcok érik.

Lovardánkban talán pont ebből a korosztályból találkozunk a legkevesebb gyerekekkel. Az iskola megkezdése, az első sport irányú érdeklődés, a szülők alkalmazkodóképessége talán ekkor a legkisebb.

A pubertáskor kezdete, általában a gyermek 13 és 18 éves kora közé esik, de első jelei 11 éves korban jelentkezhetnek. Ebben a korban az információfeldolgozási képesség növekszik, jobban használják az elvont verbális fogalmakat, jobban igazodnak, alkalmazkodnak, ugyanakkor lázadnak. Véleményt formálnak morális, erkölcsi és politikai fogalmakról. Elindul az önmeghatározás folyamata, és előtérbe kerül az önértékelés, identitásképzés. Testük gömbölyödése, verejtékezés és a kiütések nagyon zavaróan hatnak rájuk. Úgy érzik, nem urai testüknek, ez félelemmel tölti el őket, és befelé fordítja a kamaszokat. A serdülőkor kezdetén mindkét nemnél jelentős lehet a magasság növekedése, minek hatására esetlenné válnak. A serdülőkorra jellemző biológiai változásokat pszichésen kell egy gyereknek feldolgozni, ami a legtöbb esetben csupán átmeneti, ám azon gyermekek számára, akik korábban is küzdöttek érzelmi vagy viselkedésbeli problémákkal, nehezebben vészelhető át. Kiemelt szerepet kap a szabadidő eltöltése, ezen keresztül az önmegvalósítás, energialevezetés.

A testi változások (az esetlenség és a súlygyarapodás) valamint fenti okok miatt is szükséges kiemelt fontosságot tulajdonítani – a helyes étkezés mellett – a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgásra, esetünkben például a lovaglásra, hisz e tevékenység elsajátítása és művelése minden korosztályos problémára megoldást nyújt.

A lovas iskola elhelyezkedése miatt a külföldi gyerekek száma meglehetősen magas. Egyikünk sem gondolta, hogy ilyen igény lesz a lovas oktatásra a Magyarországon élő külföldiek körében. Ezek a gyerekek az amerikai, a francia, a brit iskolából kerültek hozzánk, hiszen az iskola közel van. Ami nagyon hamar egyértelművé vált, az az, hogy ők a folyamatos utazások miatt, a haza, a család, a barátok távolsága miatt a legtöbb esetben kissé befelé fordulnak, nem találják helyüket a világban. E mellé párosul az is, hogy az anyukák többsége ugyanezen megy keresztül, hiszen nem dolgoznak, nincs kitöltve idejük nagy része. Fantasztikus élmény látni, ahogyan ezek a 11-14 éves kiskamaszok egymásra találhatnak, hiszen közös élmény a lovaglás, a lovardában eltöltött idő, a ló szeretete. Végre találhatnak valamit, amihez ragaszkodni tudnak, ami energiát, kikapcsolódást ad nekik. Mára a szülők is egymásra találtak, egyszerre hozzák gyermekeiket és míg ők lovagolnak, az anyukák egy kávé mellett beszélgetéssel töltik el az időt. Kellett egy kis idő nekik, hogy ők maguk is lóra üljenek. Eleinte talán még maguknak sem merték bevallani, hogy gyermekkori álmuk akár valóra is válhat.

Mára gyakorlatilag komplett családok járnak ki hozzánk, a barátnők együtt jönnek, együtt mennek terepre. ~~Ez~~-szerencsére a magyar anyukákra, apukákra is jellemző lett.

A másik érdekes része ennek, hogy rengeteg visszajelzést kaptunk arra is, hogy ők ugyan keresgéltek lovardákat a környéken, de sehol nem beszélnek angolul. Petneházán jelenleg négy oktató dolgozik, ebből hárman beszélünk angol nyelven. Természetesen a kezdet ebben sem volt könnyű, hiszen a szakszavak egy részét mi magunk sem ismertük, valamint a gyerekek ugyan beszélnek angolul, de sokszor nem túl magas szinten, mert Európa több olyan országából érkeztek ahol nem az angol az anyanyelv. Ezért kialakult egy közös nyelv, amely némely esetben eltér a szakszavaktól, de könnyebbé teszi a munkát nekünk és nekik is. Ezeket a már kialakult szavakat, mondatokat az első néhány alkalom után az újonnan érkezők számára is megtanulhatóak, mindenki érti a másikat, nincsenek nyelvi nehézségek.

Petneháza indulásakor fontos szempont volt a bértartók csapata is. Mostanra több, saját lovasunkból lett bértartó, amit csak azért szeretnék itt megemlíteni, mert ezek a családok már egy ideje jártak lovagolni különböző helyekre, mégis itt és most vált nekik egyértelművé, hogy a pont serdülőkorba érő gyermekeikre milyen hatással van ez az életforma. Többen úgy vélik (és én teljesen egyet értek vele), hogy inkább

eltartanak egy lovat, de így legalább tudják, hogy hol van gyermekük, van egy célja, nem kallódik, nem húzzák a plázák, a tévé, a számítógép és az ezekkel járó gondok.

III.2 A szülők és a gyerekek figyelemfelkeltésének lehetőségei (programok, előadások)

Külön írtam volna a szülők és a gyerekek figyelemfelkeltésének lehetőségeiről, de hamar rájöttem, hogy ezek olyan szoros kapcsolatban állnak egymással, hogy csak önmagamat tudnám megismételni.

Minden korosztály számára fontos, hogy a megfelelő módon, a megfelelő eszközökkel szólítsuk meg a gyerekeket. Talán a motiváltságuk felkeltése a legembert próbálóbb feladat. Mire is gondolok? A gyerekeknek arról kell beszélni, hogy a lóval való kapcsolattal hogyan oldhatjuk meg a szorongást kiváltó problémákat. Eleinte kissé furcsállják a téma felvetését is, de hamar rájönnek, hogy amiről beszélek az róluk szól, s a ki nem mondott gondolataikra, megoldásra váró problémáikra ezen az úton is megkapják a megoldást. Fontosnak tartom, hogy minden alkalommal minden gyerek sikerélményekkel gazdagon távozzon tőlünk. Talán egy közös játékhoz hasonlíthatnám az itt eltöltött időt, hiszen a közös élmény, a közös világ a siker forrása.

Külön tárgyalom az óvodásokat, a kisiskolásokat és pubertásokat, hiszen más-más megszólítás, más a fontossági sorrend és egyértelmű, hogy a 4-6 éves gyermeknek más típusú figyelemfelhívásra van szükségük.

III.2.a Az óvodások:

Az óvodások figyelem felhívására jó módszernek tartom azt, hogy nem szórólapokkal, vagy videókkal megyünk előadást tartani, hanem felkeressük őket és egy-egy csoportot meghívunk lovardánkba. Ebben a korban nem lehet lekötni a figyelmüket bemutató órákkal, hiszen 10-15 percnél többet nem tudnak koncentrálni, egyhelyben ülni. A lovardába érkezve, már a kapuban üdvözljük őket, megállunk és mielőtt nekiindulnánk a körbevezetésnek elmondjuk nekik a legfontosabb szabályokat. Természetesen a bemutatkozás, a kérdések, hogy ki lovagolt már, hogy tudják e

maguktól a szabályokat, hogy miért is fontos azok betartása játékos kereketek között zajlik, hiszen nem katonai táborba jöttek és a kérdés sokkal jobban leköti figyelmüket mint ha csak felsorolnánk a fontos dolgokat. Ezek után jöhet a lovak bemutatása, az ismerkedés. Sok időt szánunk arra, hogy mindenkinek legyen lehetősége megérinteni, megsimogatni, úgy a pónikat, mint a nagylovakat. A lovak (és ilyenkor főként a pónikat használjuk, hiszen őket a kicsik is eléri, nem tűnnek olyan félelmetesnek, könnyebben barátkoznak velük), együtt pucoljuk, nyergeljük fel. Figyelünk arra, hogy egy lónál 6-8 gyereknél több ne legyen egyszerre, valamint arra is, hogy mindenki felváltva hozzáférjen a lóhoz, legyen lehetősége a kefére a kezébe venni és pucolni. Mindeközben mesélünk sokat, hiszen így figyelnek, a rövid, de érdekes történetek lekötik őket. Előkerül a hagyományőrzés, a ló eredete, a felszerelés, a színek, a táplálkozás.

A lovon eltöltött idő ilyenkor minimális, hiszen nem az a cél, hogy negyed, vagy fél órán keresztül mozgassuk őket, hanem az, hogy kapcsolatba kerüljenek velünk, a lovakkal, az érzéssel. Mindenki mellett sétálunk, nem engedjük ki őket futószárra, hanem beszélgetünk, játszunk, néhány alapvető feladatot kérünk, mint a csípőre tett kéz, a ló nyakába való hajlás, a ló hátának megsimogatása, vállkörzés, stb...

Nem volt könnyű kitalálni azt sem, hogy mi legyen a feladata azoknak akik nem ülnek lovon, hiszen mint azt már említettem 4-6 éves gyerekekről beszélünk, akik ha unatkoznak veszélyesek lehetnek egymásra és nem utolsó sorban az az élmény marad meg, hogy csöndben kellett ülni és várni. Aztán jött az ötlet, hogy már a pucolás során kialakított csapatokat versenyeztetni fogjuk. Ennek első állomása a kavicsgyűjtés. Elmeséljük, hogy ez miért fontos, hogy mi történhet a ló lábával, ha a kőbe belelép. Hihetetlen, de a kicsik azonnal úgy érzik, hogy szívügyük az, hogy ilyen ne történhessen.

A lovaglás befejeztével jöhet a verseny második szakasza. Patkókeresés a feladat, mely a lovaglópálya szélén rejtettünk el. A gyerekek szaladhatnak amerre csak szeretnének, mozognak, levegőn vannak. Aztán együtt megszámláljuk és természetesen mindenki hazavihet egyet, azzal a fontos információval, hogy csak a szárral felfelé állított patkó a jó, hiszen ellenkező esetben kiesik belőle a szerencse. Amikor aztán a patkók is megvannak sorversenyt szoktunk játszani. Kis X-et teszünk ki olyan magasságban, hogy a legkisebbek is, ha átugrani nem is, de átmászni tudnak

rajta. Ismét mozognak, szaladnak, fegyelmezetten állnak sorban, megvárják míg társuk visszaér, betartják a játékszabályokat.

Az utolsó feladat az érkezéskor bemutatott tárgyak felismerése. Pucoló szerszámok, kengyel, zabla, heveder, zab, széna, szalma, kukorica található meg a kis dobozban. A csoporthoz beosztott felnőttek segítenek ilyenkor. Egy papírra írják a megoldást, végül azt ellenőrizzük és eredményt hirdetünk. Fontosnak, hogy van ugyan eredményhirdetés, de minden gyerek ugyan azt a jutalmat kapja. Sokan abba a hibába esnek, hogy nagy dolgokkal szeretnék elkápráztatni a vendégeket, hogy azok visszatérjenek. Mi egy egyszerűbb utat választottunk. A foglalkozás színvonala, hangneme az érték a jutalom pedig a patkó mellett egy matrica. A matricát mindenkinek a pólójára tesszük, azzal indulnak útnak és büszkén nézegetik és mutogatják társaiknak, hogy kinek milyen jutott.

Az egész program körülbelül 3 órát tart, ez alatt a gyerekek végig le vannak kötve, az óvónők feladata minimális. A gyerekeknek ilyenkor egy kis innivaló és némi ebéd előtti nasi jár, amit egy a mini shetlandi póni számára kialakított és általunk kifestett karám mellett tudnak elfogyasztani. Az asztalon papír és színes ceruza várja a rajzolni vágyókat. Itt aztán pihennek, esznek, isznak és kreatívan rajzolnak, amíg kedvük tartja.

III.2.b A kisiskolások:

Ez a legfontosabb időszak a motoros képességek és készségek fejlesztésének, az egészségtudatos testnevelési és később sportolási szokások kialakításának a sportmozgás megszerettetésének érdekében.

A kisiskolás (kb. 6-10 éves) eleinte még mindig utánozva tanul, úgy viselkedik pl. az állatok közelében, ahogyan mi. Később azonban kezd már áttérni a külső minták szerinti viselkedésről saját belső mintáinak kialakítására és követésére. Rajtunk múlik tehát, hogy mifajta minták alakulnak ki benne. Az ilyen korú gyerek még mindig elsősorban a mesét és a játékot szereti. Ezért környezeti nevelésének is mesélősnek és játékosnak kell lennie. Számára most még maga a tevékenység, mint jó játék a fontos. A természet, az ember által épített és a technikai környezet iránti érdeklődése kibontakozóban van. A természeti és technikai jelenségekkel összefüggő tapasztalatok megfogalmazása, megosztása a társakkal fontos. Az élővilág

szerveződési szintjeinek felismerése, az emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése környezetükben, a helyes önismeret kialakításának korszaka ez a gyermekek számára. Az iskolákban kialakított órák ezen feladatok köré épülnek. Az ő figyelemfelhívásukra jó módszer a lovardákba való egy napos kirándulás, melynek alkalmával már sokkal több információhoz juthatnak mint egy, az iskolában tartott óra keretén belül. Pont az életkorukból eredően őket még nem köti le a diákon, vagy képeken bemutatott előadás, sokkal inkább a látottak, a kézzel megfogható dolgok, érzések, illatok hagynak nyomot bennük. Első és legfontosabb feladat a bizalom kiépítése a lovas, az oktató és a ló között. Első lépésnek a lovak ápolása, vezetése is nagy kihívás és feladat a számukra. Sokszor veszem észre, hogy még a megérintés is nehezen megy, hiányzik a bizalom. Sok türelem kell az oktatótól, nem szabad magára hagyni a gyereket, még egy pónival sem, hiszen első lépésként bennünk bíznak meg, nem a lóban. Meg kell tanítani nekik a lovardai szabályokat, az alázat, a tisztelet fogalmát, lehetőség szerint közösségi életet, érzést kell kialakítani, hogy azt érezzék tartoznak valakihez, valahova.

A kisiskolás csoporttal végig lehet „játszani” ugyan azt a rendszert, melyet az óvodások kapcsán már említettem, természetesen azzal a különbséggel, hogy sokkal nagyobb hangsúlyt lehet fektetni a szakmaiságra. A lóápolás és közben beszélgetés szakasz fontos, és kihagyhatatlan része az oktatásnak. A futószáron való munka már nagyobb hangsúlyt kap, hiszen ebben a korban a nagy ló használata sokkal célszerűbb, mint a póni. Már elkezdhetünk oktatásról beszélni, a tornagyakorlatok mellé beépül az ügetés, majd később a vágta is. Amennyiben a gyerek még nem lovagolt, a 15, max. 20 perces foglalkozásnál nem szabad többet kérni, hiszen mind szellemileg, mind fizikálisan megterhelő a kezdők számára a lovaglás. Természetesen egyén függő, de tapasztalataim szerint nagyjából két hónap az (heti rendszeresség mellett), amíg ez az idő kitolható és már akár 30 percet is lóháton tud tölteni egy gyermek. Ha csoportokkal dolgozunk, akkor a kavicszedés helyett elméleti oktatást lehet tartani annak a csapatnak, aki éppen nem lovagol. Az elméleti oktatáson a ló alapvető szokásait, testtájait, színeit, jegyeit, a felszerelés részeit, az istálló körüli munka folyamatát apránként meg lehet tanítani. Játékként szétszedni, majd összerakni a kantárt, a nyergeket ápolni, a söprögetést megtanítani (a gyerekek jelentős része, nem tud söpörni). Az elmélet és gyakorlat továbbra is fontos, hogy játékos legyen, ne követelő. Nem kell a számonkérés, de fontos a motiváció és a pozitív megerősítés. Elég nekik is egy matrica, egy lovas füzet, vagy patkó, csak soha

ne maradjon ki a dicséret és a megerősítés, hogy jól csinálta a feladatot, bármi is legyen az. A sorverseny mellé bejön a kvízzjáték. Egy általunk kitalált keresztrejtvényt kell a csapatnak megfejteni, melynek végén egy magyar lófajta kerül ki eredményként, és melynek kapcsán a fajtákról lehet beszélni, hiszen már ott motoszkál bennük a kérdés és a kíváncsiság ilyen téren is. Semmi mással, mint játékkal értük ezt el, miközben a szabad levegőn beszélgettünk velük, az osztályteremben történő szabályismertetés helyett

III.2.c A pubertások:

Feladataik az állatok viselkedésének elemzése konkrét példákon, az életközösségben betöltött szerepe alapján, állapotuk megértése. Saját testkép tudatosítása, az elfogadás segítése. A testsúllyal kapcsolatos problémák okainak és lehetséges következményeinek tudatosítása, a rendszeres testmozgás mentális és testi betegségek megelőzésében, ill. gyógyításában játszott szerepének felismerése. A motiváció jelentőségének felismerése. Az észlelés, az érzékelés és a figyelem kapcsolata, funkcióik megkülönböztetése. Ismerkedés az emberi agresszió és összetartozás jellemzőivel, okaival, befolyásolásának módjaival. Az önismeret, önfogadás, társas együttérzés fejlesztése. Személyiségfejlesztés, szociális és emocionális képességek fejlesztése, erősítése (siker és kudarc, győzelem és vereség feldolgozása, szociális kapcsolatrendszer fejlesztése, alkalmazkodás, konfliktuskezelés, a csapathoz tartozás érzései). A jól megalapozott koordinációs és kondicionális képzésre épülhet a diák- és szabadidős sport, illetve a tehetségesek és elhivatottak számára az élsporti utánpótlás-nevelés technikai-taktikai képzése. Jellemző a tudatos rendszeres képzés és öntevékenykedés, ahol az iskolai motoros aktivitás mellett egyre hangsúlyosabb a rekreatív, szabadidős fizikai tevékenység és a tehetségek számára az élsportban való érvényesülés.

Az ő megszólításukat tartom a legnehezebb feladatnak, hiszen ők már a legtöbb esetben (sajnos), kikerültek a szülők és tanárok „irányítása” alól, az önképük és önérzetük hatalmas, befolyásolni alig, vagy egyáltalán nem lehet őket. A sport irányú érdeklődés és elhivatottság már kialakult, nehéz olyan előadást, órát, bemutatót tartani, ami felkelti valami olyan iránt az érdeklődésüket, ami eddig nem. A diákok ebben a korban tudják a leginkább befolyásolni egymást, ekkor a legerősebb bennük az összetartozás és az összetartás érzése. Ha „osztálykirándulás” keretében szerveznénk meg a kirándulást, a csapat jelentős része valószínűleg nem jelene meg,

vagy ha el is jönne produkálná magát, vagy egészen egyszerűen nem lenne hajlandó semmit sem csinálni, hiszen a kezdeti nehézségek a lovon veszélybe sodorhatnák a kialakított „rangsort” az osztálytársak között. Ez bármilyen formában jelenik is meg, jelentős veszélyforrás lehet a lovardában. Ezen okok miatt, ez az a korcsoport, akikhez az út az iskolában tartott előadással kellene, hogy elkezdődjön. Ők már elég érettek ahhoz, hogy egy megfelelően összeállított előadást végighallgassanak, hogy egy prospektust megnézzenek és csak a megfelelő érdeklődés után javasolnám a lovardába való kilátogatást. Minden osztályban keresni kellene valakit, akinek már van lovas tapasztalat, élménye és az ő segítségével lehetne belekezdeni a diákokkal való kommunikációba. Az idegent, aki egy újabb órával jelenik meg nagy valószínűséggel nehezen, vagy egyáltalán nem fogják elfogadni, tehát kell keresni egy olyan utat, egy olyan motivációt, ami már eleve az érdeklődés középpontjába helyezi az előadást.

III.2.d A szülők:

A szülőkkel a legtöbb esetben sokkal nehezebb együtt dolgozni, az ő szemléletükön változtatni, hiszen a mai szülői generáció sajnos nagyon távol áll a lótól, lovaglástól, ettől az életformától. Sokan azt gondolják, hogy a ló elől harap, hátul rúg, a kettő között pedig ráz. A csoportos foglalkozások alkalmával nagyon ritkán találkozunk szülői kísérettel, nem jönnek el, nem nézik meg, nem hallgatják meg. Persze tudom, hogy a szülők többsége ilyenkor a munkahelyén van, dolgozik, de számtalan alkalommal kaptunk jelzést az ő aggodalmaikról. Felteszem a kérdést tehát: Akkor miért nem jön el? Miért nem telefonál? Miért csak a negatív hang jön át? Mintha nem tudnák, vagy nem értenék meg, hogy a gyerek azt csinálja, azt mondja, azt érzi amit otthon hall, lát, érez.

Azt gondolom, hogy az egész Nemzeti Lovas Program nagy százalékban azon áll, vagy bukik, hogy a szülők hogyan viszonyulnak a lóhoz. Az ő tájékoztatásuk legalább olyan fontos mint a tanároké, sőt fontosabb, hiszen rajtuk múlik, hogy elengedik e gyermekeiket. Amíg a szülők felmentik a gyermekeiket a testnevelési óra alól, hogy helyette készülni tudjon a következő órára nem lesz előre lépés. Hallani sem szeretnének majd arról, hogy egy lovardában töltsenek gyermekeik egy fél napot.

Nem elég tehát a gyerekeket, óvodákat, iskolákat megkeresni. Lehetőséget, időt, helyet kell találni a szülők informálására. Erre jó módszer akár az iskolán belüli, akár a

lovardában való találkozást a lovasoktatókkal. Egy-egy előadás keretében el lehet mondani, hogy milyen lelki, testi hatásai vannak a lovaglásnak, hogy készségeket és képességeket lehet fejleszteni vele, hogy milyen rövid és hosszú távú lehetőségek vannak a lovassportokban. Azonban minden esetben fontosnak tartom arról is beszélni, hogy milyen anyagi vonzatai vannak ennek a sportnak, hiszen a hosszú távú együttműködés csak akkor érhető el, ha megfelelő a tájékoztatás és a szülők nem érzik becsapva magukat, ha tudják mire számíthatnak. A jól összeállított tájékoztatás után a szülőkből pozitív élményként marad meg a lehetőség egy a tévé és számítógép mentes életről, megbeszéljük, elmeséljük barátaiknak, családjuknak a hallottakat és máris a legjobb formáját érhetjük el a tájékoztatásnak, mely nem más mint a szájpropaganda.

III.3 A pedagógusok szemléletformálása

Az iskolai környezet megfelelőségének a biztosítása alapvetően fontos. Nemcsak arról van szó, hogy a legjobban felkészült pedagógusok is csak megfelelő szervezeti környezetben képesek eredményes munkát végezni, hanem arról is, hogy a jól felkészült pedagógusok sem „keletkezhetnek” másutt, mint megfelelő iskolai környezetben. A közoktatás fejlesztésében sikeres országokban ma már általánosan elfogadott, hogy a pedagógusok képzésének és szakmai fejlesztésének egyik legfontosabb terepe éppen maga az iskola, vagyis az a munkahely, ahol dolgoznak. A pedagógusok képzésének és szakmai fejlesztésének eredményes megszervezése nem lehetséges kizárólag az iskolán kívül lévő helyeken, így a felsőoktatásban vagy önálló továbbképző központokban. Amennyiben az iskolák nem nyújtanak megfelelő tanulási környezetet a pedagógusok számára, akkor nem lehetséges sem a szakmai felkészülésüknek, sem a szakmai kompetenciáik folyamatos fejlesztésének megfelelő színvonalú biztosítása. A pedagógusok szakmai kompetenciái csak a humán fejlesztés, ezen belül a szakmai munkavégzésbe ágyazott tanulás számára kedvező szervezeti környezetet nyújtó iskolákban alakulhatnak ki és fejlődhetnek megfelelő módon. Elmondható tehát, hogy szükség lenne olyan belső humán fejlesztési politikára, amely támogatja a személyes szakmai kompetenciák fejlesztését, kedvező környezetet teremt a munkavégzésbe ágyazott egyéni és kollektív tanulás számára és kiemelkedő egyéni és kollektív szakmai teljesítményekre serkent. Fontos lenne a tanulást támogató, intenzív és sokszínű belső szakmai kommunikációra épülő

szervezeti kultúra építése, a közvetlen társadalmi környezetük közötti kapcsolatok (elsősorban a szülőkkel való kapcsolatok) gazdag rendszerének a létrehozása és működtetése. A szervezetfejlesztés hozzájárulna a szervezeten belüli kommunikációhoz és a tanulás támogató szervezeti kultúrához, a változásokkal szembeni nyitottság növeléséhez, az új pedagógiai technológiák befogadásához, a szervezet és környezete közötti intenzív kommunikációhoz

Bár a pedagógusok egy jelentős része érzékeli a változások szükségességét, az ezzel járó tanulást, többletterhet többségük nem vállalja. A magyar pedagógusok meghatározó része nem vonatkoztatja saját magára az élethosszig tartó tanulás eszményét, önerőből pedig képtelen megvalósítani azt. Ezért szükséges az ő orientálásuk, motiválásuk, támogatásuk.

Problémák:

- Testnevelésből ugyan lehet érettségi vizsgát tenni, de nincsen olyan tankönyv, vagy dokumentum, melyből fel lehetne készülni.
- A szakképző iskolák évfolyamain nem tartanak testnevelési órát, holott kötelező lenne
- Az iskolák többsége nem él a testnevelés mindennapos oktatásának lehetőségével
- A tanulók tömegesen mentetik fel magukat
- A tanárok nem a tanterv alapján tartják meg óráikat
- A tanár hiányzása esetén nincsen biztosítva a helyettesítés

A testnevelő tanárok sport iránti elkötelezettsége és szeretete nem kérdés. A gond inkább az, hogy még ők sem tudnak eleget a lovaglással kapcsolatos testi és lelki hatásokról. Célszerűnek tartanám egyrészt a tanárok alapvető képzését erre a szakirányra is, másrészt pedig konferenciák megtartását. Felkeresni, összeállítani egy olyan csapatot, aki testnevelő tanárként dolgozik, de lovagol, benne van a lovas életben, akár csak minimálisan, vagy hobby szinten. Ők, a lovas oktatókkal közreműködve összeállíthatnának egy programot, előadást, mely nagyban segítené az előrehaladását ennek a sportágnak.

III.4 Iskolai különórák a jelenben

A különóra minden olyan rendszeres tevékenység, amely az iskolai (óvodai) foglalkozáson kívül esik. Sport, nyelv, művészeti órák satöbbi. Kétféle indítékból járhat egy gyerek különórára: ha valamilyen tantárgy nehezen megy, illetve ha nem elég, amit az iskola nyújt. Az elsőt nevezhetjük korrepetálásnak is.

Vannak gyerekek, akiknek minden délutánra jut valami. Néha nem is egy különóra. Nem túlzás ez? Ha a délutánjaikat az iskolában, a napköziben töltik, s ez alatt sportolnak vagy zenélnek, vagy színházat játszanak, az kifejezetten jó, mégsem ez a tendencia. A gimnazista diákok magas százaléka jár különórára iskola után, nagy részük nyelvórára vagy zenét tanulni. A szakértők szerint egy általános iskolás gyerek esetében már heti három különóra is súlyos túlterheltséghez vezethet. A pszichológusok praxisában ezért sok szorongó, kimerült, alvászavarokkal küzdő gyerek található. Rosszkedvűek, rágják a körmüket, gyakran mondanak ellent a szüleiknek - és még sorolhatnánk a következményeket. Az is megválaszolandó kérdés, hogy ha már különóra, akkor azokat a képességeket erősítsük, amiben jó a gyerek, vagy a fejlesztésre fordítsuk a figyelmet. Ráadásul, míg egyes gyerekek pontosan tudják, mit szeretnének, addig mások több dologba is belekóstolnak. Ez bizonyos korban teljesen normális, hiszen honnan tudhatná a gyerek, hogy mit élvez a legjobban, ha nem próbálja ki. Hagyni kell ezért őket több területen kibontakozni, nem érdemes egy dolgot erőltetni, főként ha a gyerek már nem is szereti az adott foglalkozást. A lényeg, hogy mindig hagyjuk meg a döntést a gyerekeknek. Nem magunknak választunk, hanem az esetleg teljesen más habitusú gyermekünk számára. És azt se feledjük, hogy már maga az iskola is nagyon sok időt elvesz a szabad játéktól, ehhez jön még a heti 2-3-4 különórás délután - sok-sok fáradtsággal, elkeseredettséggel és kedvetlenséggel.

A sport kifejezetten fontos lenne minden gyerekeknek, de ha ez azt jelenti, hogy heti háromszor kell az uszodában lenniük még este nyolckor is, akkor többet árt, mint használ. A nagy monotoníával járó sportokat nem érdemes hamar elkezdni, mert kevés sikerélményt adnak. Sportegyesületből sincs kevés országszerte, és mindegyik tárt karokkal várja az ifjúságot, egészen a legkisebektől kezdve. Igaz, itt sokszor az a

szempont dönt, hogy milyen edzést tartanak a legközelebb. Sokszor nagyon nagy a nyomás a szülőkön, mert óriási a verseny. Az jut tovább a jobb iskolába, aki többet tud. Valóban nagy a verseny, s nehéz a közhangulatot figyelmen kívül hagyni. Az legyen a legfontosabb, hogy a gyerek igényeihez és teljesítőképességéhez mérjük a feladatait, s minél kisebb a gyerek, annál több idő maradjon játékra és szabad mozgásra. Mint mindenben, ebben is az arany középutat kell keresni, de ebben a pedagógusoknak is jelentős a szerepe. Az élsportban résztvevő diákok, a reggeli edzések miatt sokszor elkésnek, fáradtak, nem tudnak figyelni, a délutáni és hétfégi elfoglaltságaik miatt a házi feladatokat nem tudják időre elkészíteni és a tanárok reakciója többnyire a rossz jegyekben, a negatív megjegyzésekben mutatkozik meg.

III.5 A megfelelő ló

A dolgozat témájához szorosan kapcsolódik, hogy milyen is a megfelelő ló. A jelenlegi lovardák lóállományának összetételét és azok képzettségét nézve fontosnak tartom ennek a témának a tárgyalását is. A kezdő lovas oktatáskor célunk, hogy motivációt keressünk a lovasban a lovassport iránt. Ehhez megfelelő partner (iskolaló) szükséges. A kezdet meghatározó, egy rosszul kiválasztott ló egy életre elveheti a kedvet a lovaglástól, míg egy jó választás sok élményben és tanulásban gazdag jövő előtt nyithatja meg a kaput. A megfelelő iskolaló fontosságát tehát nem lehet eléggé hangsúlyozni, ez a feltétele a lovas alapkiképzésének. Az iskolaló legyen kiegyensúlyozott és nyugodt természetű, ugyanakkor fontos, hogy szívesen dolgozzon, mert a bizalom csak ebben az esetben érhető el. A kezdő félelmének leküzdése nélkülözhetetlen a megfelelően elengedett és szabályos üléshez. Ha bízik a lóban hamar tud fizikálisan is alkalmazkodni annak mozgásához. Fontos a ló elengedettsége, a könnyű reakciója a segítségadásokra, a puha mozgás, a lovasra való figyelmesség és a kiképzési skála mind a hét elemének ismerete. Lépése legyen tért nyerő, ügetése lendületes, vágója természetes és egyensúlyban lévő. Életkorukat tekintve a legideálisabb a 8-10 éves kort már elért lovak használata, melyeknek egészségi állapota megfelelő.

Nem is olyan régen, érkezett egy új lovasunk, akiről kiderült, hogy baleseti sebészként dolgozik. A vele való beszélgetés erősített meg abban, hogy igenis van helye ennek a témakörnek is a dolgozatban. Elmesélte, hogy ha kollegái tudnák, hogy lovagolni jár,

azt hinnék, hogy bajba szeretné sodorni magát. Elmondta, hogy heti 4-5 alkalommal kerül be az osztályukra lovasbalesetes gyerek, vagy éppen felnőtt. Az esetek többségében ugyan műteni nem kell, de orvosi ellátást igényel a sérülés. Először lecsodálkoztam ennek hallatán, aztán végiggondolva a jelenlegi „oktatók” és lovak képzettségét, rájöttem, hogy nem csoda ez az adat. A lovak, a végzettség nélküli oktatók, a szakképzetlen emberek együtt ezt az eredményt adják. Nem költenek a legalapvetőbb biztonsági felszerelésre (kengyel, kobak), a lovakat nem lovagolják és képzik rendszeresen, az ostort és a futószárat nem használják helyesen, a lovak vásárlásakor a legfontosabb szempont az ár és csak utána következik a képzettségi szint, vagy az egészségi állapot.

Ezen változtatni kell! A program egyetlen-egy baleset kapcsán is megbukhat.

IV. Eredmények, Következtetések

„Alig ír és olvas, mesén alszik el és varázslatos világban él, de Rá és ránk, a szüleire nehezedik a szorítás: fejleszteni kell, érvényesülésre nevelni, kiteljesíteni a benne szunnyadó tehetséget, a kezdeményt, a talentumot, biztosítani a lehetőséget, hogy sikeres felnőtté váljon.” Jövő iskolája

Az iskolai, osztálytermi gyakorlat meghatározó szereplői az intézményvezetők, tanítók, tanárok. Sokszínű tájékoztatási rendszert kell kialakítani, amely összehangoltan és folyamatosan biztosíthatja a NAT társadalmi köztudatba való elhelyezését. A rendszer legfontosabb pillére egy gazdag, folyamatosan frissülő, a szülőkkel való együttműködés, a gyermekek családi neveléséhez nyújtott pedagógiai segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadása és hasznosítása. A jó nevelés-oktatás nélkülözhetetlen feltétele, hogy az iskolának meg kell teremtenie azokat a fórumokat, ahol a szülők és a pedagógusok közötti tapasztalatcsere kölcsönössé, az együttműködés eredményessé válhat.

Szülők és pedagógusok is féltik a gyerekeket. Ez teljesen természetes, ezért fontos hangsúlyozni, hogy meg kell győzni őket, szemléletükön változtatni kell, de ehhez szükséges, hogy az oktatók legyenek profik, legyen tisztaság és rend a lovardában. A lovak idomítottságát egy díjlovas versenyen való megfelelő részvétellel igazolhatnák.

Erre egyrészt azért van szükség, mert a jelenlegi helyzetben túl sok a baleset, másrészt pedig azért, mert ezzel a szülők és pedagógusok is könnyebben meggyőzhetőek lennének.

Az oktatáspolitikusok felismerték, mekkora kincs egy tehetséges gyermek és egyben mekkora feladat a kiemelkedő adottságok kibontakoztatása. Az adottságok, képességek felismerése, fejlesztése lehetőséget ad arra, hogy a megfelelő környezeti háttérrel rendelkező egyén kibontakoztathassa tudását és kiváló teljesítményt érjen el. A tehetséggondozás egyik legfontosabb tényezője, az esélyteremtés és egyenlőség biztosítása. Tehetséges gyermekekkel nap mint nap találkozunk. Fontos, hogy minden tanulót, diákot megtaláljunk, akikben megvan a tehetség csírája. Valamint, hogy ezeknek a gyerekeknek megteremtsük a lehetőséget a folytatáshoz. Ehhez azonban állami finanszírozásra van szükség, hiszen a családok jelentős része nem tudja vállalni ezt az anyagi terhet. Nem szabad hagyni, hogy a jövő lovasai anyagi okok miatt tűnjenek el a szemünk elől.

A nemzeti lovaskultúra és a magyar lovas hagyományok, valamint a lovaglás gyakorlati alapjainak megismertetése az általános iskolásokkal, a nemzeti öntudat erősítése, környezettudatos és egészséges életmódra történő nevelés, a lehető legtöbb gyermek számára legyen elérhető. A lovas kultúránkat ismerő, lovak iránt érdeklődő generációkat kell felnevelnünk.

A legnagyobb gond jelenleg is az oktatás hiánya, a szakképzett lovasoktatók alacsony száma, a lovardák minősége és lovak képzetlensége. Ezek együttvéve veszélyessé teszik ezt a sportot. A többség nem tudja, nem érti, hogy a ló egy közel hatszáz kilós, menekülő állat, akinek önálló tudata, gondolatai vannak. Nincs benne rosszindulat egy szemernyi sem, de a nem megfelelő megközelítés, tartás és bánásmód veszélyezteti a gyerekek testi épségét. A jelenlegi oktatási rendszer nagyban megnehezíti a megfelelő oktatók képzését. Nincsen egy olyan rendszer, mely egymásra épülne, senki nem tudja, melyik iskolai végzettség mire képesít, mire tanít, mire használható.

Jó kezdeményezésnek tartom a futószáras, segédedzői tanfolyamot, melyen én magam is részt vettem, majd sikeres vizsgát tettem. A tanfolyam két napos volt, melynek keretén belül az első napon elméleti oktatás, a másodikon pedig gyakorlati

bemutató volt. A TF szervezésében megrendezett két napon rengeteg volt az érdeklődő, alig lehetett ülőhelyhez jutni. Ami viszont nagyon érdekes, hogy a kitűzött két vizsganapon nagyjából harminc ember jelent meg Kaposváron. A vizsgán Kövy András és Páska Ildikó volt jelen és a társaság fele nem kapta meg az oklevelet, tehát vagy az elméleti, vagy a gyakorlati részen nem teljesített megfelelően. Hatalmas volt a felháborodás a megjelentek között, mindenki azt mondogatta, hogy pedig ő tíz, húsz éve futószáraz, tanít. Hát nem elkészerítő? Teljes mértékben tükrözi az eredmény a mai helyzetet. A vizsgán átmenni nem volt lehetetlen, de könnyű sem, viszont hogyan akar valaki gyerekekkel és lovakkal foglalkozni, ha sem tudja, hogy hogyan kell egy kikötőszárat helyesen feltenni, az ostort és futószárat használni? Sajnos ezek az emberek nem azt mondták, hogy akkor megtanulják a hiányosságokat, hanem felháborodva távoztak azzal a jelmonddal, hogy akkor papírok nélkül folytatják a munkát. Fontos, hogy ilyen és ehhez hasonló képzések legyenek szerte az országban és nem egyszeri, hanem akár néhány évente kötelező legyen egy-egy hasonló továbbképzésen, majd vizsgán részt venni.

A Nemzeti Lovas Program legfontosabb megoldandó problémájának az igazán tehetséges gyerekek oktatását tekintem. A jelenlegi tervek szerint mindössze három évfolyamon lesz elérhető ingyenesen a lovasoktatás, ami természetesen egy remek kezdeményezés, de azt gondolom, ki kellene találni egy rendszert, ami a három év után, az igazán tehetséges gyerekeket továbbviszi államilag finanszírozott keretek között. A legtöbb esetben a szülők nem tudják vállalni ennek a sportágnak a költségeit és a lovardák, akik a jelenlegi munkaerő, járulék és takarmányköltség mellett éppen hogy csak talpon tudnak maradni, szintén nem tudják felvállalni ezt a terhet. A három év letelte után többféle megoldást javasolok.

1. Erre a rendszerre épülő államilag finanszírozott lovardák létrehozása, melyekbe felvételi útján lehet bekerülni.
2. A harmadik év után versenyeket szervezni, ahonnan a győztes gyerekek kerülnek tovább az államilag finanszírozott helyekre.
3. Ösztöndíjas rendszer kialakítása, mely csakis a lovaglásra és az azzal összefüggő eszközökre, anyagi javakra költethető el.

Ezekon felül szerencsés lenne létrehozni egy olyan csapatot, akiknek feladata előadások összeállítása, prospektus elkészítése, majd ezek terjesztése országos szinten. Az egész ország területét bejárva, megkeresni a diákokat, a tanárokat, a szülőket és a lovardákat is. Segítséget nyújtani a szervezésben, tanácsokat adni, a felmerülő problémákat és kérdéseket kezelni. Azt gondolom, hogy ez hatalmas segítség lenne mindenkinek. A lovardának, hogy együtt tudjon működni az iskolával, az iskolának, hogy tudja, hogy a választott lovarda szakmai felkészültsége megfelelő e, a szülőknél, hogy megértsék a program és a lovas élet fontosságát, a tanároknak, akik nincsenek szakmailag felkészítve a gyerekek kérdéseire és a gyerekeknek, akik máshonnan nem fognak elég információhoz jutni.

V. Összefoglalás

Dolgozatom első részében a lovasok képzésének lehetőségeit gyűjtöttem össze, hogy milyen közép - és felsőfokú végzettségeket lehet megszerezni. Majd a Nemzeti Alaptanterv lovas ágazathoz kapcsolódó részét tartottam fontosnak megemlíteni. A dolgozat legnagyobb részét a gyerekek, szülők és tanárok jellemzőire, problémáira, a figyelem felhívás lehetőségeire szántam, hiszen ezt tartom célnak a közeljövőben.

Összefoglalva elmondható, hogy bár jó úton haladunk a cél felé, mely szerint a gyerekek életébe vissza szeretnénk hozni a lovat, a lovassportot, a lovas élet elemeit, még sajnos messze járunk az erre megfelelő rendszer kialakításában, és a köztudatba való elterjesztésében.

Az évfolyam szintű lovasoktatás megszervezése még gyerekcipőben jár, kevés az információ a lovardák és az iskolák felé is. Továbbra sincsen elegendő olyan lovarda és szakképzett lovas oktató, aki ezt a feladatot el tudná látni. Ahhoz egy 25-30 fős osztály eljusson a lovardába nagyon sok szervezésre, pénzre és időre van szükség. A lovardában minimum 3-5 lónak kell egyszerre dolgoznia, amihez 3-5 szakképzett oktató is kell. A pálya mérete is ennek megfelelően kell, hogy rendelkezésre álljon. Fedeles lovarda is szükséges, ami jelenleg nem sok helyen érhető el, főként a vidéki városokat nézve. Az elméleti oktatáshoz helységet kell kialakítani, biztosítani. Öltöző, zuhanyzó, megfelelő kiszolgálóhelységek szükségesek. Oktató kell az elméletet tanulókhoz is. Összesen tehát elmondható, hogy minimum 5 a lovarda alkalmazásában álló személyre van szükség. Nekik fizetést kell adni, adókat, járulékokat kell fizetni. Ezt a jelenlegi helyzetben országos szinten nem sok lovarda tudja biztosítani. Meg kell találni annak a módját és lehetőségét, hogy az igazán tehetséges lovasok ne a szüleik anyagi lehetőségeiktől függjenek.

Sok munka áll még előttünk, sok a megválaszolatlan kérdés mindenkiben, sok a nem teljesen átlátható képzési és oktatási rendszerben a probléma, de mostanra végre elkészült a Kincsem-Nemzeti Lovas Program, 2013 szeptemberétől a Nemzeti Alaptanterv tartalmazza a lovasoktatást. Úgy érzem, hogy ha halványan is, de már látható az alagút végén a fény, hogy lesznek még magyar olimpikonok...

VI. Irodalomjegyzék

Könyvek:

Bíróné Nagy Edit (szerk): Sportpedagógia jegyzetanyag Dialóg Campus Kiadó,

Bp.-Pécs

Bodó Imre: Lótenyésztők kézikönyve Mezőgazda Kiadó 1998

Bozzai Attila: A magyar lovas-oktatás helyzete és lehetőségei 2008

Dr Stuller Gyula: A pszichológia és a sportpszichológia alapjai (2002) c. jegyzet

Hansággy Péter: Marketing a lovasturizmusban Mezőgazda Kiadó 2000

Hecker Walter (szerk): Edzéselmélet Mezőgazda Kiadó

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium: Kincsem- Nemzeti Lovas Program

M. Düe- K. Miesner- S. Miesner- M. Plewa- M. Putz- C. Veltjens- Otto- Erley:

A jól képzett ló Mezőgazda Kiadó

Müsler, Wilhelm: A lovasoktatás kézikönyve Mezőgazda Kiadó

Némethy Bertalan: Díjugratás a Némethy-módszerrel Mezőgazda Kiadó

Oktatási Minisztérium Nemzeti Alaptanterv 2012. szeptember 12.

Prof. Dr. Fehér Károly: Válogatás- Szemelvények, „ Lovakról” 2012

S. Miesner- M. Putz- M. Plewa- E. Meyners- A. Frömming:

A jól képzett lovas Mezőgazda Kiadó

Sidlo Orsolya Réka: Örökségünk kincsei

Az Öröknyitábori Lovaglótanár és Hajtóiskola régen és ma 2010

Szabó Éva: Csillagkalauz A sikeres gyermeklovas-nevelés 2010

Internet:

<http://jovoiskolaja.hu/kulonora-kavalkad/>

http://www.lovassovetseg.hu/fajlok/Kincsem_program_egyeztetesre.pdf

<http://www.lovasok.hu>

<http://www.mszo.hu/index.php?oldal=alap.php&id=121>

<http://www.mszo.hu/index.php?oldal=hirek.php&id=132>

http://mkne.hu/NKNS_uj/Eletkorok.pdf

http://www.pointernet.pds.hu/lovaglas/nemzeti_lovas_program.html

1.számú melléklet

Nemzeti Alaptanterv

A Nat – az iskolák szakmai önállóságát szem előtt tartva – lefekteti a köznevelés szemléleti, elvi és tartalmi alapjait, meghatározza a közvetítendő műveltség fő területeit és tartalmait, a nevelő-oktató munka szakaszolását és fejlesztési feladatait, megteremtve egyúttal a köznevelés tartalmi egységét. A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- tematizálják az alsó tagozaton a tanítói munkát, felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretekben folyó egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A Nat több fejlesztési területet határoz meg:

A köznevelés

Alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítésmódokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni-közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok készítsék fel a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére. A gyerekek, fiatalok sajátítsák el az egészséges életmód elveit, és – amennyire csak lehet – azok szerint éljenek. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek.

A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A nevelés célja, hogy a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.

Ezeket felül meghatározza:

- Pályaorientációt
- Gazdasági és pénzügyi nevelést
- Médiatudatosságra nevelést
- Állampolgárságra, demokráciára nevelést
- Felelősségvállalást másokért, önkéntességet
- A családi életre nevelést

Külön szabályként határozza meg:

A mindennapos testnevelést

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény értelmében az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a Nat Testnevelés és sport műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, különféle sportjátékok, szabadtéri sportok), vagy az iskola lehetőségeinek és felszereltségének megfelelően különféle más sporttevékenységekre fordítható (hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok). A heti két óra kiváltható továbbá iskolai sportkörben való sportolással, vagy a tanuló kérelme alapján sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett sporttevékenységgel.

Valamint

- Az erkölcsstan oktatását
- Egész napos iskolát
- A mindennapos művészeti nevelést
- Az idegennyelv-oktatását
- A tagozatos szervezési formát
- Az óvodai nevelés kapcsolatát az iskolai neveléssel-oktatással
- A szakiskolai nevelést
- A kollégiumi nevelés kapcsolatát az iskolai neveléssel-oktatással
- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elveit
- A nemzetiségi nevelés és oktatás elveit

A Nat 10 különböző műveltségi szempontot állít fel:

- Magyar nyelv és irodalom
- Idegen nyelvek
- Matematika
- Ember és társadalom
- Földünk, környezetünk
- Művészetek
- Informatika
- Életvitel és gyakorlat
- Ember és természet
- Testnevelés és sport

2.számú melléklet

Magamról

Szeretnék néhány mondatot magamról mesélni, hogy hogyan jött a ló, a lovaglás, a Szent István Egyetemen belül a Lovastanár és Szervező szak, hogy kerültem be az áhított munkahelyre, mit gondoltam akkor mikor ezt a témát választottam és mit gondolok most.

1984-ben születtem, anyukám közgazdász, apukám mérnök, a család többi része orvos, vagy éppen bíró volt. Sehol senki, aki nemhogy lovakkal, de még állatokkal sem foglalkozott volna. Háziállatunk sem volt, sokáig még egy macska sem.

1990-ben költözünk el egy családi házba a II. kerület szélére és akkor kezdődött igazán a harc valami állatért, de apu mindig szigorú maradt és nem engedte. Amikor úgy 8 éves lettem a házunktól két utcával odébb lévő lovardába vittek el a szüleim. Attól kezdve nem lehetett elválasztani a lovaktól. Itt tanultam meg az alapokat futószáron, majd osztályban. Az évek teltek és egyre több időt töltöttem ott, már nem csak lovagolni jártam, hanem a lóápolást, etetést, almozást, söprögetést is megtanultam. Aztán a hely bezárt, de nekem kellett egy hely ahova mehetek, ahol folytathatom, így jött a Honvéd. Addigra nagyjából 13 éves lettem, egyedül közlekedtem és a iskolából hazafele pont ideális volt a megközelíthetőség is. Széplaki Pali bácsinál felvételiztem - emlékszem remegett minden tagom - de bevallom halvány elképzelésem sem volt arról, hogy ki is ő valójában. Aztán felvettek és először heti kétszer egy ló, aztán már két ló, aztán háromszor két ló és így tovább, egyre többet voltam ott, egyre többet lovagoltam, de azt, hogy kitől is tanulok továbbra sem tudtam. Aztán jött a hidegzuhany. Az orvosok azt mondták, nem lovagolhatok a hátammal. Ezt három hónapig sikerült is betartani, de egy nappal sem tovább. A Honvédban végül 3 évet töltöttem el, az utolsó fél évet Móczárt Pista bácsinál. Végül feladtam, a hátam újra fáj, sok volt az esés, féltem.

Néhány év kihagyás után, egy baráttal való véletlen találkozás után, visszakerültem a gyerekkori lovardába, ami ugyan nem nyitott újra mint lovas iskola, de volt néhány ló akivel lehetett törődni. Akkor 18 éves voltam, érettségi előtt és persze a délutánokat és hétvégeket ott töltöttem a szobám helyett. Az egyetemválasztás viszonylag könnyen ment, semmi nem számított csak legyenek állatok. Így jött a Kaposvári Egyetem. Felvettek, leköltöztem és már csak hétvégén jártam lovagolni. Az egyetemmel szemben a Pannon Lovas akadémiára sokan jelentkeztek, de én

kevésnek éreztem oda magam, így inkább meg sem próbáltam, mindig csak néztem a többieket.

Az iskolát második év után levelező tagozaton folytattam, itthon leköltöztem a lovardába, ahol addigra a sajátnak tekintett lovakat gondoztam, etettem, almoztam és velük éltem. Közben dolgozni kezdtem velük, hamar elterjedt a környéken, hogy lehet jönni és mire észbe kaptam a két lovam heti hat napban 3 órát dolgozott. Ez volt a nekem való élet.

Az egyetem után hamar kiderült, hogy Állattenyésztő Mérnöki diplomával nem fogok sokra menni Budapest környékén, a két lóval való munkából megélni nem tudok és egy év múlva megszületett a kislányom is. De valami hiányzott. Valami cél. Valami, ami az állatokhoz köt. Ekkor kezdtem nézegetni, hogy milyen lehetőségeim vannak és találtam rá erre a képzésre. Elolvastam, felhívtam Fehér Karcsi bácsit, jelentkeztem és vártam egy fél évet, hogy elinduljon a szak.

Jelentkezésemkor már tudni lehetett, hogy a Nemzeti Lovas program készülében van, hogy be szeretnék vezetni az iskolákba a lovas oktatást és én úgy éreztem, hogy akkor nekem itt a helyem, hogy ez a kezdeményezés a legjobb dolog úgy a gyerekeknek, mint a lovas életnek, a lovas társadalomnak. Diplomadolgozatom témáját gyakorlatilag már akkor eldöntöttem, egyértelmű volt a dolog.

A szak elindult, én közben egy állatorvosi rendelőben helyezkedtem el. Imádtam, de ez heti háromszor néhány órás elfoglaltságot jelentett csupán, így a „mit kezdjek magammal” érzés egyre csak nőtt bennem.

A Petneházy lovardát sok-sok éve ismertem, mindig egy gyönyörű helynek tartottam, ahol nagyon jó lehet dolgozni, egy álom volt oda bejutni, ott tanítani, dolgozni, de tudtam, hogy amíg nincsen meg a megfelelő végzettségem nem jelentkezhetek.

2012 márciusának elején egyszer csak felhívott egy csoporttárs az egyetemről. Azt mondta találkozzunk, mert beszélni szeretne velem, munkát ajánlana. Nem is sejtettem semmit, hiszen Petneháza bezárta kapuit 2011 novemberében, de mikor azt kérte ott találkozzunk a szívem a gyomromban dobogott. És igen, az álom munkát ajánlották fel nekem. Akkora már 3 hónapja dolgozott a kis csapat együtt és már csak 3 hét volt a hivatalos megnyitőig, 3 hetem volt beilleszkedni, megszokni, megtanulni. Hirtelen napi 10-12 órát dolgoztam fáradhatatlanul csináltam amit kértek tőlem, hiszen tudtam, hogy bizonyítani kell.

Azóta eltelt fél év, sok minden megváltozott bennem, körülöttem és még ha a munka sokszor többet is vesz ki belőlem, mint amit úgy érzek hogy van, vagy elbírok, minden reggel azzal az érzéssel ébredek hogy igen, végre van cél.

A munka során előkerülő gondolatokat, kérdéseket, a gyerekek életkor szerinti viselkedését, a tapasztalatokat több helyen leírom, hiszen fontosnak tartom azt is, hogy a lovarda sajátosságai miatt mennyiben változhat meg a gyerekek lovaglás iránti szeretete, elkötelezettsége.

Nyilatkozat

Alulírott BOZZAI Attila mint „Az iskolai lovasoktatás helyzete és fejlesztésének esélyei” című szakdolgozat témavezetője igazolom, hogy REMETE Anna munkáját önállóan készítette el.

Külön erénye a dolgozatnak, hogy készítője sokat hivatkozik a saját gyakorlati tapasztalataira!

Munkájából sugárzik a gyerekekhez, lovakhoz, lovagláshoz, a lovaglás oktatásához való elkötelezettsége.

Jelenlegi munkahelyén személyesen is meggyőződtem róla, hogy a dolgozatában leírtakat a gyakorlatban is alkalmazza, munkatársai szakmai tevékenységét elismerik.

A dolgozat erénye, hogy kiemeli a pozitív motiváció alkalmazásának szükségességét, hangsúlyozza a tanulók sikerélményhez juttatásának szükségességét.

Remélhetően a dolgozat minél több, a lovasok oktatásával foglalkozó szakember számára hasznosnak bizonyul.

Kelt Budapesten, a 2012. év szeptember havának 25. napján

BOZZAI Attila
Hippológus, Lovas tanár és szervező